

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Кафедра географії та геоекології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри географії та геоекології

к.г.н., доц. Семенюк Л. Л.

« *Семенюк* » _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Інноваційні технології навчання географії»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань _____ **01 Освіта/Педагогіка** _____

Рівень вищої освіти _____ **перший (бакалаврський)** _____

Напрямок підготовки/спеціальність _____ **014.07 Середня освіта (Географія)** _____

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма **Середня освіта (Географія) та красзнавчо-туристична робота** _____

(назва освітньо-професійної програми)

Факультет _____ **природничо-географічний** _____

(назва факультету)

Форма навчання _____ **денна, заочна** _____

(денна, заочна, ПДО)

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Інноваційні технології навчання географії» для студентів за напрямом підготовки 01 Освіта/Педагогіка, спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія)

Розробники: **Маслова Наталія Миколаївна, старший викладач, кандидат географічних наук**

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри географії та геоекології

Протокол від «___» _____ 2020 року № _____

Завідувач кафедри географії та геоекології

_____

(підпис)

к.г.н., доц. Семенюк Л. Л.

(прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання*
Кількість кредитів ЄКТС : 3,0	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Блоків/модулів – 1	Напрямок підготовки/ спеціальність: <u>014.07 Середня освіта</u> <u>(Географія)</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
Розділів/змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Семестр	
Загальна кількість годин – 90 год.		8-й	7-й
		Вид контролю:	
	залік	залік	
	Лекції		
	12 год.	4 год.	
	Практичні, семінарські:		
	8 год.	- год.	
	Лабораторні:		
	- год.	-	
	Самостійна робота:		
	58 год.	84 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	- год.	-	
	Консультації:		
	12 год.	2 год.	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 2 год.	Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>		

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити студентів з теоретичними та прикладними аспектами інноваційної педагогічної діяльності, логікою інноваційного процесу в освіті, критеріями педагогічних інновацій та наявності інноваційного потенціалу у педагога; продовжити ознайомлення студентів з інноваційними технологіями навчання географії; формувати готовність майбутніх вчителів географії до впровадження інноваційних технологій навчання в освітній процес; розвивати вміння організовувати процес навчання географії в школі з використанням інноваційних технологій: виховувати прагнення до постійного професійного самовдосконалення.

Завдання:

- **навчальні:** забезпечити засвоєння студентами знання про інноваційну педагогічну діяльність, логіку інноваційного процесу в освіті, критерії педагогічних інновацій та наявності інноваційного потенціалу у педагога; суть, концептуальні основи та методичний інструментарій інноваційних технологій навчання географії;
- **методичні:** формувати вміння організовувати процес навчання географії із застосуванням інноваційних технологій;
- **конструктивні:** формувати вміння планувати та конструювати процес навчання географії із застосуванням інноваційних технологій;
- **організаторські:** забезпечити оволодіння студентами навичками організації освітнього процесу із впровадженням інновацій;
- **практичні:** підготувати студентів до виконання обов'язків вчителя географії, формувати готовність до впровадження інноваційних технологій навчання в освітній процес; виробити вміння користуватися методичним інструментарієм інноваційної педагогічної діяльності.

Компетентності, які формуються при вивченні курсу:

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетентності:

1. **Інтегральна:** здатність розв'язувати професійні проблеми та спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти та організації краєзнавчо-туристичної роботи, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук та географічної науки, застосовувати інноваційні технології в роботі, критично та творчо мислити.

2. **Загальні:**

Системні компетентності:

ЗК2 – здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей, зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань і пояснень, що їх обґрунтовують, до осіб, які навчаються.

ЗК4 – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя.

ЗК5 – здатність застосовувати набуті знання на практиці, критично сприймати інформацію, виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися та діяти в новій ситуації.

Інструментальні компетентності:

ЗК7 – навички використання інформаційних і комунікаційних технологій в процесі навчання або дослідження, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Міжособистісні компетентності:

ЗК11 – навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати автономно та в команді.

ЗК12 – здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів), дотримуватися гендерної рівності, позитивно ставитися до представників інших культур, застосовувати соціальні навички (soft skills).

3. **Спеціальні (фахові):**

ФК4 – володіння методикою географічних та педагогічних досліджень, здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати їх у професійній діяльності.

ФК5 – здатність до виконання функціональних обов'язків вчителя географії та класного керівника, педагогічного мислення, осмислення та аналізу педагогічної дійсності, застосування творчого підходу, моделювання та розв'язування педагогічних ситуацій, планування навчально-виховної роботи з дітьми, педагогами та батьками, застосування індивідуального підходу, розвитку творчих здібностей, активізації пізнавальної діяльності, дотримання педагогічного такту.

ФК7 – здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природознавство» в основній (базовій) середній школі.

ФК8 – здатність планувати та конструювати процес навчання географії в школі відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, із врахуванням гігієнічних вимог, основних дидактичних принципів, вікових та індивідуальних особливостей учнів із застосуванням сучасних методик і освітніх технологій, в тому числі і інформаційних.

ФК14 – здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності.

Програмні результати навчання:

Знання і розуміння

Студент:

ПРН4 – *знає* психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів, сучасні теоретичні та прикладні основи методики навчання географії в загальноосвітній школі;

Уміння

ПРН13 – *виконує* польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, *інтерпретує* отримані результати досліджень, *застосовує* їх у професійній діяльності;

ПРН14 – *застосовує* набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, сучасні методики і освітні технології, в тому числі і інформаційні, для формування в учнів загальних і предметних компетентностей, здійснення міжпредметних зв'язків та формування основ цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природознавство» основної (базової) середньої школи;

ПРН15 – *виконує* функціональні обов'язки вчителя географії та класного керівника, педагогічно мислить, *аналізує* педагогічну дійсність, застосовує творчий підхід до педагогічної діяльності, моделює та розв'язує педагогічні ситуації, *планує* навчально-виховну роботу з дітьми, педагогами та батьками, *застосовує* індивідуальний підхід, *дотримується* педагогічного такту.

ПРН18 – *планує* та *конструює* процес навчання географії в школі відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, із врахуванням гігієнічних вимог, основних дидактичних принципів, вікових та індивідуальних особливостей учнів із застосуванням сучасних методик і освітніх технологій, в тому числі і інформаційних; *реалізує* краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності.

Комунікація

Студент:

ПРН19 – *організовує* співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях), визначає оптимальні шляхи організації учнівського колективу в різних видах діяльності;

ПРН20 – *розуміє* значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу, співробітництва та гендерної рівності.

2. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Інновації в освіті. Технології особистісної орієнтації та розвивального навчання географії.

Тема 1. Інновації в освіті. Критерії педагогічних інновацій. Сутність понять «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційна технологія», «інновації в навчанні». Традиційна та інноваційна системи навчання. Недоліки традиційної системи навчання. Педагогічна інноватика як теорія і технологія нововведення (новації). Сутність нововведень. Особливості інноваційного навчання. Характерні риси педагогічних інновацій. Поняття і види інноваційних технологій навчання та їх значення в умовах технологізації навчально-виховного процесу. Основні методологічні вимоги до освітніх технологій. Критерії педагогічних інновацій. Інноваційний процес в освіті та його логіка. Інноваційні процеси у системі освіти: закони перебігу; принципи управління інноваційними освітніми процесами; структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість вчителя. Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Розвиток інноваційної поведінки педагога. Інноваційний потенціал педагога. Критерії наявності у педагога інноваційного потенціалу. Класифікація педагогічних нововведень. Типи педагогічних інновацій.

Тема 2. Технології особистісної орієнтації навчання. Особистісно-орієнтований та компетентісний підходи у навчанні географії. Особистісно-орієнтований підхід у викладанні географії як сучасна освітня парадигма. Особистісний підхід у педагогіці: історія виникнення, концептуальні засади (Дж.Дьюї, Жан Жак Руссо, Г.Песталоцці, Г.Торей, М.Монтессорі, К.Д.Ушинський). Особистісно-орієнтоване навчання. Вимоги до особистісно-орієнтованих технологій, їх основні цілі та завдання. Технології індивідуалізованого та диференційованого навчання. Сутність індивідуалізації та диференціації навчання. Види диференціації. Різномірне навчання. Діагностика навчальних можливостей. Технологія особистісно орієнтованого уроку (С.Подмазін).

Компетентісний підхід у викладанні географії, його сутність та основні складові. Поняття «компетентність» та «компетенція». Види компетентностей: соціальні, комунікативні, інформаційні, полікультурні, продуктивної творчої праці, саморозвитку та самоконтролю. Компетентності, що формуються в процесі навчання географії.

Тема 3. Технології розвивального навчання. Технології розвивального навчання: історія, становлення і розвиток технології розвивального навчання концептуальні положення (Л. С. Виготський, Л. В. Занков, В. В. Давидов, Д. Б. Ельконін). Види розвивальних технологій навчання. Організаційно-педагогічні умови реалізації розвивальних технологій навчання. Коучинг як технологія навчання: сутність, призначення, мета і завдання застосування, принципи навчального коучинга, етапи реалізації.

Технологія розвитку критичного мислення. Технологія розвитку критичного мислення учнів на уроках географії: суть, мета, завдання. Поняття «критичне мислення». Характерні риси критичного мислення. Параметри критичного мислення. Методи і прийоми розвитку критичного мислення. Особистісно-орієнтовані технології навчання.

Система розвивального навчання Д.Ельконіна – В.Давидова. Технологія розвивального навчання Л.Занкова. Система розвивального навчання зі спрямованістю на розвиток творчих здібностей (І.Волков) тощо.

Розділ 2. Нові інформаційно-комп'ютерні та дистанційні технології навчання.

Технології активізації та концептуалізації навчання географії.

Тема 4. Нові інформаційно-комп'ютерні технології навчання. Напрямки застосування інформаційно-комп'ютерних технологій в процесі навчання географії. Можливості та переваги ІКТ в процесі навчання географії. Поняття «електронні засоби навчання». Напрямки використання електронних засобів на уроках географії. Комп'ютер як засіб навчання географії. Можливості, переваги та проблеми при застосуванні комп'ютера як засобу навчання географії. Мультимедійні технології у викладанні географії. Дидактичні можливості інтерактивних мультимедійних дошок. Електронні презентації у викладанні географії. Вимоги до навчальних презентацій. Інтерактивні засоби. Електронні навчальні програми на уроках географії. Види електронних навчальних програм за функціональним призначенням.

Характеристики електронних навчальних програм. Структура електронної програми. Методичні вказівки до застосування електронних навчальних програм. Електронний підручник в процесі навчання географії. Електронні атласи та віртуальні глобуси у викладанні географії. Пакет Microsoft Office при підготовці та проведенні уроків географії. Програмні засоби навчання. Інтернет-ресурси. Мультимедіа. Персоналізація навчання, адаптивне навчання. Розвиток неформальної освіти (масових відкритих онлайн курсів). Мобільне навчання (використання мобільних смарт пристроїв для навчання). STEAM-освіта (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematic)

Тема 5. Дистанційні технології навчання географії. Основні тенденції та перспективи дистанційного навчання географії на етапі інформаційного суспільства. Створення освітнього медіа-середовища у закладі загальної середньої освіти. Запровадження Інтернет-технологій в процес навчання географії. Метод індивідуалізованого навчання. Методика застосування електронних освітніх ресурсів в процесі навчання географії. Робота з новітніми освітніми платформами Google Classroom, Classtime, “На Урок”, “Всеосвіта” та ін. Застосування телекомунікаційних методів в процесі навчання (Zoom-конференції, зустрічі у Google Meet, робота у Telegram, робота у Viber-групах тощо).

Тема 6. Технології активізації та концептуалізації навчання. *Технології активізації навчання.* Інтерактивні технології (О.Пометун, Л.Пироженко). Поняття «інтерактивне навчання». Мета інтерактивного навчання. Суть та організація інтерактивного навчання. Класифікація інтерактивних технологій за метою уроку та формою організації навчальної діяльності учнів. Технології кооперативного навчання на уроках географії. Технології колективно-групового навчання. Технології ситуативного моделювання. Технології опрацювання дискусійних питань. Особливості застосування кейс методу.

Ігрові технології. Ігрові технології навчання. Дидактичні ігри. Вимоги до проведення ігор. Методика організації та проведення дидактичних ігор. Методи і засоби навчання, які використовуються під час здійснення кожного з етапів гри. Поняття про квест-технології, їх особливості. Впровадження квест-технологій у процес навчання.

Технології концептуалізації навчання. Технології інтегрованого навчання. Технологія модульного навчання. Модульна система навчання. Модуль (модульний блок). Модульно-рейтингова система навчання. Методологічні аспекти організації модульно-рейтингового навчання і підготовки. Особливості та принципи модульного навчання. Етапи модульно-розвивального навчання. Методика побудови і модульних програм. Формування змісту модулів. Умови для організації модульного навчання. Переваги модульної системи навчання. Технологія модульно-блочного навчання (Г.Левітас, В.Гузєєв). Технологія «Створення ситуації успіху» (А.Белкін). Технологія сугестивного навчання (Г.Лозанов, С.Димитрова та ін.). Кейс-технології (case study). Тьюторська технологія тощо. Технологія інтенсифікації навчання на основі опорних схем і знакових моделей (В.Шаталов). Майндмеппінг (ментальні карти). Дидактична багатовимірна технологія В.Штейнберга.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів/змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	Усього	у тому числі						Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд.	Консультації	СРС		л	п	лаб.	інд.	Консультації	СРС
Блок/модуль 1														
Розділ 1. Інновації в освіті. Технології особистісної орієнтації та розвивального навчання географії.														
Тема 1. Інновації в освіті. Критерії педагогічних інновацій.	13	2	1	-	-	2	8	13	1	-	-	-	-	12
Тема 2. Технології особистісної орієнтації навчання.	13	2	1	-	-	2	8	13	1	-	-	-	-	12
Тема 3. Технології розвивального навчання.	19	2	2	-	-	2	13	19	-	-	-	-	1	18
Разом за розділом 1	45	6	4	-	-	6	29	45	2	-	-	-	1	42
Розділ 2. Нові інформаційно-комп'ютерні та дистанційні технології навчання. Технології активізації та концептуалізації навчання географії.														
Тема 4. Нові інформаційно-комп'ютерні технології навчання.	13	2	1	-	-	2	8	13	1	-	-	-	-	12
Тема 5. Дистанційні технології навчання географії.	13	2	1	-	-	2	8	13	1	-	-	-	-	12
Тема 6. Технології активізації та концептуалізації навчання.	19	2	2	-	-	2	13	19	-	-	-	-	1	18
Разом за розділом 2	45	6	4	-	-	6	29	45	2	-	-	-	1	42
Разом за семестр	90	12	8	-	-	12	58	90	4	-	-	-	2	84
Усього годин	90	12	8	-	-	12	58	90	4	-	-	-	2	84
Блок/модуль 2														
ІНДЗ			-	-	-				-	-	-			
Усього годин	90	12	8	-	-	12	58	90	4	-	-	-	2	84

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Інновації в освіті. Технології особистісної орієнтації та розвивального навчання географії.		
1	Інновації в освіті. Критерії педагогічних інновацій. Технології особистісної орієнтації навчання.	2
2	Технології розвивального навчання.	2
Розділ 2. Нові інформаційно-комп'ютерні та дистанційні технології навчання. Технології активізації та концептуалізації навчання географії.		
3	Нові інформаційно-комп'ютерні та дистанційні технології навчання.	2
4	Технології активізації та концептуалізації навчання.	2
Разом за рік:		8

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Не передбачено		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Розділ 1. Інновації в освіті. Технології особистісної орієнтації та розвивального навчання географії.			
1.	Інноваційні процеси у системі освіти: закони перебігу; принципи управління інноваційними освітніми процесами; структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів.	3	5
2.	Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість вчителя. Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Розвиток інноваційної поведінки педагога.	3	5
3.	Типи педагогічних інновацій.	2	2
4.	Особистісний підхід у педагогіці: історія виникнення, концептуальні засади (Дж.Дьюї, Жан Жак Руссо, Г.Песталоцці, Г.Торей, М.Монтессорі, К.Д.Ушинський).	4	6
5.	Компетентності, що формуються в процесі навчання географії.	4	6
6.	Технології розвивального навчання: історія, становлення і розвиток технології розвивального навчання концептуальні положення (Л. С. Виготський, Л. В. Занков, В. В. Давидов, Д. Б. Ельконін).	4	6
7.	Коучинг як технологія навчання: сутність, призначення, мета і завдання застосування, принципи навчального коучинга, етапи реалізації.	4	6
8.	Система розвивального навчання Д.Ельконіна – В. Давидова.	2	2
9.	Технологія розвивального навчання Л.Занкова. Система розвивального навчання зі спрямованістю на розвиток творчих здібностей (І.Волков) тощо.	3	4
Розділ 2. Нові інформаційно-комп'ютерні та дистанційні технології навчання. Технології активізації та концептуалізації навчання географії.			
10.	Програмні засоби навчання. Інтернет-ресурси. Мультимедіа.	2	3
11.	Персоналізація навчання, адаптивне навчання. Розвиток неформальної освіти (масових відкритих онлайн курсів).	2	3

12.	Мобільне навчання (використання мобільних смарт пристроїв для навчання).	2	3
13.	STEAM-освіта (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematic)	2	3
14.	Створення освітнього медіа-середовища у закладі загальної середньої освіти.	2	3
15.	Запровадження Інтернет-технологій в процес навчання географії.	2	3
16.	Робота з освітніми платформами Google Classroom, Classtime, “На Урок”, “Всеосвіта” та ін	4	6
17.	Поняття про квест-технології, їх особливості. Впровадження квест-технологій у процес навчання.	2	3
18.	Технології інтегрованого навчання.	2	3
19.	Технологія сугестивного навчання (Г.Лозанов, С.Димитрова та ін.)	2	3
20.	Тьюторська технологія.	2	3
21.	Технологія інтенсифікації навчання на основі опорних схем і знакових моделей (В.Шаталов).	2	3
22.	Майндмеппінг (ментальні карти).	2	2
23.	Дидактична багатовимірна технологія В.Штейнберга.	1	1
	Разом за рік:	58	84

9. Індивідуальні завдання Не передбачено

10. Методи навчання

Основні форми організації навчання при вивченні дисципліни «Інноваційні технології навчання географії»: аудиторні заняття (лекції, практичні заняття); самостійна робота студентів; консультації.

Методи навчання:

За джерелом знань:

- *словесні:* розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, бесіда, дискусія, диспут;
- *наочні:* демонстрація, ілюстрація;
- *практичні:* практичні роботи, вправи, розробка конспектів уроків та позакласних заходів, аналіз навчальних програм, підручників, робота з різними джерелами інформації; складання конспектів (тез); підготовка рефератів, доповідей, повідомлень, мультимедійних презентацій, аналіз проблемних ситуацій, метод проектів тощо.

За характером навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; пошуковий; дослідницький.

Дистанційні методи навчання: телекомунікаційні методи (інтерактивні лекції, практичні заняття, on-line консультації в режимі Zoom-конференцій та зустрічей у Google Meet; робота у Viber-групах), самостійна робота студентів з освітніми ресурсами (освітні платформи Google Classroom, Moodle-ЦДПУ, Вікі-ЦДПУ, Хмарка-ЦДПУ).

11. Методи контролю

Методи поточного контролю: фронтальне та індивідуальне усне опитування, письмове опитування, перевірка практичних робіт, перевірка планів-конспектів уроків, перевірка конспектів (тез), перевірка виконання самостійної роботи, захист рефератів, повідомлень, мультимедійних презентацій, проектів; контрольна робота; опитування, тестування, контрольні роботи, перевірка виконаних завдань з використанням навчальних платформ Zoom, Classtime, Google Classroom), а також месенджеру Viber тощо.

Підсумковий (семестровий) контроль з курсу: залік

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з методики навчання географії

Оцінювання якості знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточне оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється на практичних заняттях, на консультаціях (при відпрацюванні пропущених занять чи при бажанні підвищити попередньо отриману оцінку) та під час контролю за самостійною роботою студентів.

Види робіт студентів, які підлягають поточному контролю: виступ з основного питання; усна доповідь; виконання практичної роботи; доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ; участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття; письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо); самостійне опрацювання тем; підготовка конспектів-уроків; систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань.

На кожну тему курсу виділяється 15 балів, в тому числі:

- 5 балів - на усну чи письмову відповідь на теоретичні питання;
- 5 балів - на практичні завдання;
- 5 балів - на самостійну роботу з теми.

Крім того студенти мають змогу отримати **0,5 б.** за доповнення, **5 балів** за презентацію або реферат з теми.

Студентам також може бути нараховано **до 5 балів** за проходження курсів на освітніх платформах (Prometeus, EdEra, Всеосвіта, На урок тощо) в залежності від обсягу пройденого курсу в кредитах/годинах. Підставою для нарахування балів є отримання відповідного сертифікату.

Критерії оцінювання студентських теоретичних усних відповідей чи повідомлень на практичних заняттях з курсу "Інноваційні технології навчання географії"

При оцінюванні усних відповідей та повідомлень студентів враховується:

- рівень осмислення навчального матеріалу;
- рівень сформованості аналітичних вмінь і концептуальних підходів;
- повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
- використання додаткової літератури;
- порівняння, зв'язок з практикою, наявність висновків.

Максимальна кількість балів, які студенти можуть отримати за усну відповідь чи повідомлення – **5 балів.**

5 балів ставиться у випадку, коли студент продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату курсу та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань сучасної курсу та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. У відсутні відповіді мовні та стилістичні помилки.

4 бали ставиться у випадку, коли відповідь студента майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій педагогічній ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі стилістичні помилки.

3 бали ставиться у випадку, коли відповідь студента має достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, дещо порушена логіка та послідовність викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми, недостатня доказова база, мало прикладів. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно здатен застосовувати знання в знайомій педагогічній ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі стилістичні та фактичні помилки.

2 бали ставиться, коли відповідь неповна. Понятійно-термінологічний апарат курсу в цілому сформований, але студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Знання з курсу не носять системного характеру. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні факти, приклади, посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь має формальний характер. Студент використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

1 бал ставиться, коли відповідь фрагментарна. Студент не має системних знань з курсу чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат курсу в цілому сформований. Виклад матеріалу не структурований, нелогічний, непослідовний. У відповіді відсутні факти, приклади, посилання на дослідження. Відповідь має занадто формальний характер. Студент не здатен використовувати знання на практиці. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

0,5 бали ставиться, коли відповідь дуже стисла та фрагментарна. Студент має дуже поверхові знання з питання. Пояснює суть окремих понять. Виклад матеріалу не структурований, нелогічний, непослідовний. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання письмових відповідей студентів

При оцінювання письмових завдань враховуються:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність викладу
- уміння формулювати висновки;
- акуратність в оформленні письмової роботи тощо.

Максимальна кількість балів за письмову відповідь – **5 балів**.

5 балів ставиться у випадку, коли студент продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату курсу та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань сучасної курсу та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. У відсутні відповіді граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.

4 бали ставиться у випадку, коли відповідь студента майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій педагогічній ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.

3 бали ставиться у випадку, коли відповідь студента майже повна, має достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, але порушена логіка та послідовність викладу. Студент недостатньо володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. У відповіді недостатня доказова база, мало прикладів. При відповіді на проблемні питання студент не висловлює свою позицію. Студент застосовує знання лише у знайомій педагогічній ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.

2 бали ставиться, коли відповідь неповна, фрагментарна. Студент не має системних знань з курсу чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат курсу в цілому сформований, але студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент використовує знання в знайомій ситуації. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.

1 бал ставиться, коли відповідь фрагментарна. Студент не має системних знань з курсу чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат курсу мало сформований. Виклад матеріалу не структурований, нелогічний, непослідовний. Відповідь має занадто формальний характер. Студент не вміє застосовувати знання на практиці. У відповіді наявні численні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.

0,5 бали ставиться, коли відповідь дуже фрагментарна. Студент має дуже поверхові знання з питання. Пояснює суть окремих понять. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання практичної роботи

При оцінювання практичних робіт враховуються:

- повнота виконання завдань;
- правильність та якість виконання завдань;
- наявність висновків;
- акуратність в оформленні тощо.

Максимальна кількість балів за практичну роботу – **5 балів**.

5 балів ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав завдання практичної роботи з теми. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу з теми практичного заняття. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував високий рівень оволодіння вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. До кожного завдання наявні висновки та узагальнення. Студент застосував творчий підхід до виконання завдань. У практичній роботі відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

4 бали ставиться у випадку, коли студент повністю виконав завдання практичної роботи з теми. Демонструє відмінне знання та розуміння теоретичного матеріалу з теми практичного заняття. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував належний рівень володіння вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але є невеличкі помилки у висновках, узагальненнях або окремих завданнях.

Студент не застосував творчий підхід до виконання завдань. У практичній роботі є окремі орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

3 бали ставиться, коли студент виконав всі завдання для практичної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь на питання викладача при захисті роботи майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Наявні висновки до кожного завдання, але у деяких висновках недостатня доказова база. У практичній роботі присутні окремі орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

2 бали ставиться, коли студент виконав 2/3 завдань практичної роботи, але 1/2 з них виконана не досить якісно. Відповідь на питання викладача при захисті роботи майже повна. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував недостатнє уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Відсутні висновки до кожного завдання або недостатня доказова база висновків та узагальнень. У практичній роботі присутні фактичні, орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

1 бал ставиться, коли студент якісно виконав 1/2 завдань. Відповідь на теоретичні питання під час захисту практичної роботи неповна, фрагментарна. Студент продемонстрував недостатній рівень оволодіння вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати тощо. У роботі наявні чисельні фактичні, орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

0,5 бали ставиться, коли студент якісно виконав менше 1/2 завдань практичної роботи. Демонструє вкрай поверхові знання з тем теоретичного блоку під час захисту роботи. Студент недостатньо оволодів вміннями аналізу, порівняння тощо. Відсутні висновки до окремих завдань або більшість висновків помилкові. У роботі наявні чисельні грубі фактичні, теоретичні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Максимальна кількість балів завдання для самостійної роботи з кожної теми – **5 балів**.

5 балів ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав завдання для самостійної роботи з теми. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми курсу курсу, що виноситься на самостійне опрацювання. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Наявні посилання на декілька джерел інформації. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Аналізує різні підходи до трактування тієї чи іншої проблеми. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань курсу та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу, культурою мовлення. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

4,5 бали ставиться у випадку, коли студент повністю виконав завдання для самостійної роботи з теми. Демонструє належний рівень знань з тем курсу, які виноситься на самостійне опрацювання. Вміє оперувати різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Наявні посилання на джерела інформації. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена фактами та прикладами. Виклад матеріалу логічний, послідовний. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці. Володіє культурою мовлення. У відповіді майже відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

4 бали ставиться, коли студент виконав завдання для самостійної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, методологічних підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Присутні окремі стилістичні помилки.

3,5 бали ставиться, коли студент виконав 2/3 завдань для самостійної роботи. Відповідь майже повна, має достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, методологічних підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, але порушена логіка та послідовність викладу. Студент недостатньо володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. У відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, не прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але не аргументує її. Присутні орфографічні, граматичні чи стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли студент виконав 1/2 завдань, але досить якісно. Відповідь неповна, фрагментарна. Студент не має системних знань з основних тем, що виносяться на самостійну роботу. Студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію, посилається на одне джерело інформації тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу. У відповіді наявні фактичні, орфографічні, граматичні чи стилістичні помилки.

2,5 бали ставиться, коли студент виконав 1/2 завдань, але 1/2 з них виконана не досить якісно. Відповідь фрагментарна. Студент не має системних знань з основних тем, що виносяться на самостійну роботу. Студент посилається на одне джерело інформації тощо. Виклад матеріалу не структурований, нелогічний, непослідовний.

Відповідь має формальний характер. Студент не вміє використовувати знання на практиці. У відповіді наявні численні фактичні, орфографічні, граматичні чи стилістичні помилки...

2 бали ставиться, коли студент виконав менше 2-3 завдання. Демонструє вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1 бал ставиться, коли студент виконав лише 1-2 завдання. Студент неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами, розрізненими фактами. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання рефератів

При оцінюванні реферату враховуються:

- ступінь розкриття теми;
- рівень науковості та доступності тексту реферату;
- вміння працювати з науковою літературою, систематизувати та структурувати матеріал;
- наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
- використання при підготовці реферату декількох джерел інформації;
- дотримання вимог до оформлення реферату (наявність титульної сторінки, плану, вступу; правильність оформлення посилання на використані джерела; список використаних джерел; оцінка грамотності та культури викладу; дотримання вимог до обсягу реферату тощо);
- вільне володіння матеріалом реферату при захисті.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за реферат – **5 балів**.

5 балів ставиться, коли виконані всі вимоги до написання реферату: позначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблено короткий аналіз різних точок зору на дану проблему і логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.

4 бали ставиться, коли виконано більшість вимог до написання реферату: позначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблено короткий аналіз різних точок зору на дану проблему і логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, але тема розкрита не повністю, не витриманий обсяг або не дотримано вимог до зовнішнього оформлення.

3 бали ставиться, коли основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені незначні недоліки, не зовсім витриманий обсяг реферату, є недоліки в оформленні.

2 бали ставиться, коли основні вимоги до реферату виконані, допущені значні недоліки, не витриманий обсяг реферату, є недоліки в оформленні.

1 бал виставляється якщо є істотні відступи від вимог до реферування, тема висвітлена дуже поверхово або частково, відсутні висновки; не витриманий обсяг реферату; є серйозні недоліки в оформленні.

Критерії оцінювання презентації

При оцінюванні комп'ютерної презентації враховуються:

- наявність титульного слайда, на якому зазначено назву доповіді/презентації та відомості про авторів;
- логічна послідовність слайдів;
- дотриманні вимог до тексту слайдів (наявність заголовків, які висвітлюють основну ідею цього слайда; не більше ніж 6-8 рядків тексту на слайді, по 6-8 слів у рядку; текст повинен складатися з простих речень та коротких слів; розмір символів тексту має бути достатнім для розпізнавання з найвіддаленішого кутка аудиторії, рекомендований розмір символів не менше ніж 24 пт.);
- дотримання вимог до графічних об'єктів на слайдах (кількість зображень повинна бути достатньою для ілюстрації змісту слайда або виступу, але не переобтяжувати сприйняття відомостей; варто вибирати такі зображення, на яких деталі добре розрізняються; на одному слайді мають бути зображення одного стилю (або фотографії, або мальовані зображення) тощо).
- дотримання вимог до оформлення презентації: слайди не повинні бути перенасичені текстом, а містити більше графічних, картографічних та ілюстративних матеріалів; усі слайди бажано оформлювати в одному стилі; у кольоровій гамі презентації рекомендується використовувати не більше ніж 2-3 кольори та 2-3 їх відтінки; для демонстрації презентації на великому екрані з використанням мультимедійного проектора колір тла слайдів має бути світлим; колір тексту має бути контрастним до кольору тла.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за презентацію – **5 балів**.

5 балів ставиться, коли виконані всі вимоги до змісту презентації, повною мірою розкрита тема, дотримана логіка викладу матеріалу, витриманий обсяг презентації, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення слайдів.

4 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, але при цьому допущені незначні недоліки, дещо порушена логіка викладу або не зовсім витриманий обсяг презентації, є недоліки в оформленні слайдів.

3 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, але при цьому допущені значні недоліки, суттєво порушена логіка викладу або не витриманий обсяг презентації, є недоліки в оформленні слайдів.

2 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, але при цьому допущені значні недоліки у викладі матеріалу; відсутня або порушена логіка викладу; не витриманий обсяг презентації або матеріалу у слайдах; є недоліки в оформленні слайдів.

1 бал виставляється якщо є істотні відступи від вимог до презентації, тема висвітлена дуже поверхово або частково; відсутня логіка викладу, відсутні висновки; не витриманий обсяг реферату; є серйозні недоліки в оформленні слайдів.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Тривалість виконання контрольної роботи (КР) не перевищує двох академічних годин.

До контрольних робіт допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю.

У процесі виконання контрольних завдань студент може користуватися лише тими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем. Студентові забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами та користуватися матеріалами, крім дозволених. За умови порушення студентом установлених правил виконання контрольної роботи викладач позбавляє можливості продовжувати виконання завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів незалежно від причини.

Результати перевірки КР доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Перескладання КР допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.

Студент, який не з'явився на КР (незалежно від причини), має право один раз повторно пройти контроль у визначені викладачем терміни під час поточних консультацій.

Максимальна кількість балів за контрольну роботу – **10 балів**. Контрольна робота включає 5 завдань. Максимальна кількість балів за кожне завдання модульної контрольної роботи – **2 бали**.

2 бали ставиться у випадку, коли студент у відповіді на питання продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату курсу та теоретичного матеріалу з тієї чи іншої теми; вільне оперування різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлене запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань сучасної курсу та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні чи стилістичні помилки.

1,5 бали ставиться, коли відповідь на питання правильна і майже повна, судження студента з питання мають усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. У відповіді висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Матеріал викладено правильною мовою, без орфографічних та граматичних помилок, але присутні окремі стилістичні помилки.

1 бал ставиться, коли у відповіді на питання студент демонструє вкрай поверхові знання з теми. Відповідь неповна та частково помилкова. Студент оперує лише окремими фразами. Понятійно-термінологічний апарат курсу погано сформований. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти, часто помилкові. Студент погано володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні, стилістичні або граматичні помилки.

0,5 бали ставиться, коли у відповідь фрагментарна, неповна та переважно помилкова. Студент оперує лише окремими фразами. Понятійно-термінологічний апарат курсу несформований. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні, стилістичні або граматичні помилки.

Підсумковий (семестровий) контроль

З дисципліни "Інноваційні технології навчання географії" у 8 семестрі для студентів передбачена така форма підсумкового контролю як залік.

Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової модульної оцінки як суми підсумкових модульних оцінок, отриманих за результатами засвоєння всіх модулів.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, модульного контролю та відповідає підсумковій семестровій модульній оцінці. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за КМСОНП (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та

дворівневою шкалою «зараховано», «не зараховано» та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності (форма № Н-5.03), Індивідуальний навчальний план студента (форма № Н-2.02), Залікову книжку студента (форма № Н-2.03). Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем. У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

*Студенти заочної форми навчання складають залік в усній формі.

12. Розподіл балів, які отримують студенти з дисципліни "Інноваційні технології навчання географії"

Поточне тестування та самостійна робота						Контрольна робота	Сума
Розділ 1			Розділ 2				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	10	
15	15	15	15	15	15		

T1, T2 ... T12 – теми курсу

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни "Інноваційні технології навчання географії".
2. Тексти лекцій (в електронному варіанті).
3. Методичні розробки практичних занять (в електронному та паперовому варіанті)
4. Навчальний курс "Інноваційні технології навчання географії" на освітніх платформах Moodle-ЦДПУ, Вікі-ЦДПУ
5. Матеріали в навчальному класі "Інноваційні технології навчання географії" на освітній платформі Google Classroom

14. Рекомендована література

Базова

1. Дидактика географії : монографія (електронна версія) / В. М. Самойленко, О. М. Топузов, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. – К. : Ніка-Центр, 2013. – CD, ISBN 978-966-521-619-3. – 570 с
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / Ілона Миколаївна Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. – Київ: Академ.видав, 2012. – 352 с.

4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. – Київ: Академ.видав, 2015. – 304 с.
5. Довгань Г. Д. Інтерактивні технології на уроках географії. – Х.: Вид. група „Основа”, 2005. – 128 с.
6. Загальна методика навчання географії : підручник [з грифом МОНМС України] / О.М. Топузов, В.М. Самойленко, Л.П. Вішнікіна. – К. : ДНВП "Картографія", 2012. – 512 с.
7. Інноваційні технології в роботі вчителя географії .- Х. : Основа , 2011 .- 127с. .-(Б-ка журналу "Географія"; Вип.9(93)) .
8. Корнєєв В.П. Технології в навчанні географії / В.П. Корнєєв. – Х.: Основа, 2004. – 112 с.
9. Освітні технології навчання: Навч.-метод. посіб. / За ред. О. М. Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003.– 255 с.
10. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 191 с.
11. Пехота О. М., Кіктенко А. З., Люмбарська О. М. Освітні технології : навч.-метод. посібник. – Київ: А.С.К., 2001. – 256 с.
12. Самойленко В. М. Дидактика географії : Монографія / В. М. Самойленко, О. М. Топузов, Л.П. Вішнікіна, О. Ф. Надтока, І. О. Діброва. – К.: Педагогічна думка, 2014. – 586 с.
13. Самойленко В.М. Методика навчання географії : Навчальний посібник-практикум / В.М. Самойленко, Л.П. Вішнікіна, Т.С. Япринець. – Полтава: ПП Шевченко, 2014. – 190 с.
14. Технологічний підхід в освіті / Настільна книга педагога : посіб. для тих, хто хоче бути вчит.- майстром / упоряд. : В. М. Андрєєва, В. В. Григораш. – Х. : Основа, 2006. – С. 237–284.

Допоміжна

15. Баліцька Н.Г. та ін. Використання інтерактивних технологій навчання в професійній підготовці майбутніх учителів: Монографія / За заг. ред. Н.С.Побірченко. -К.: Наук, світ, 2003.-138с.
16. Безуглий В. Педагогічні можливості комп'ютерних систем при вивченні фізичної географії // Рідна школа.- 2000.- № 12.- С. 30.
17. Врублевська М. О.Секрети успішного уроку географії. – Х.: Вид. група „Основа”,2005.– С. 52-110.
18. Голуб Г.Б. Метод проектов – технология компетентностно-ориентированного образования: Методическое пособие для педагогов – руководителей проектов учащихся основной школы / Г.Б. Голуб, Е.А. Перелыгина, О.В. Чуракова / Под ред. проф. Е.Я. Когана. – Самара: Издательство "Учебная литерату-ра", Издательский дом "Федоров", 2006. – 176 с.
19. Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті / Лідія Даниленко. – К. : Шкіл. світ, 2007. – 120 с. – (Б-ка «Шк. Світу»).
20. Діяльнісний підхід у викладанні географії : досвід учасників конкурсу "Учитель року" / уклад. Є.І. Науменко .- Х. : Основа , 2012 .- 95С.
21. Дудко Л.А.,Бурцев Р.В. Захист учнівської мультимедійної презентації // Географія. – 2007.- № 20 (96). – С.32.
22. Інтелектуальні ігри на уроках географії / Уклад. В.О.Ніколаєнко .- Х. : Основа , 2011 .- 127с. .-(Б-ка журналу "Географія". Вип.10(94)) .-
23. Кобернік С., Коваленко Р. Сучасний стан і перспективи комп'ютерного навчання географії // Географія та основи економіки в школі. – 2002.- № 3. – С.10.
24. Корнєєв В. П. Освітні технології в процесі вивчення географії // Географія – 2006– № 20– С.2–9.
25. **Маслова Н. М.** Сучасні освітні технології у викладанні географії : Навчально-методичний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Н. М. Маслова. – Кропивницький, 2019. – 101 с.
26. **Маслова Н. М., Костючик Ю.** Модель змішаного навчання як педагогічна інновація на уроках географії / Н. М. Маслова, Ю. Костючик // Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стратегії інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи» (м. Кропивницький, 21 березня 2019 р.) // Збірник наукових праць. – Кропивницький. – ЦДПУ, 2019.

27. Наконечнюк В.В. Групова навчальна діяльність – інструмент продуктивного навчання / В.В. На-конечнюк // Географія. – 2011. – № 13-14. – С.67-69.
28. Олійник В.О. Система педагогічної освіти та педагогічні інновації / В.О. Олійник // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2001.– № 4. – С.61 – 69.
29. Павленко І.Г. Ділові ігри на уроках географії / І.Г. Павленко // Географія. – 2009. – № 13-14. – С.2-8.
30. Стадник О.Г. Метод проектів у навчанні географії / О.Г. Стадник // Географія. – 2007. – № 2. – С.3-12.
31. Терно С.О. Теорія розвитку критичного мислення сучасна методологічна основа історичної освіти. Особистість в єдиному освітньому просторі. Збірник наукових тез. Запоріжжя, 2012. С. 92-94. URL.:<http://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/125.ukr.html>
32. Фаріон Л. Навчальна ігрова діяльність на уроках географії / Л. Фаріон // Географія та основи економіки в школі. – 2011. – № 7-8. – С.16-23.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт міністерства освіти і науки, молоді та спорту України // <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/>
2. Офіційний сайт інституту інноваційних технологій і змісту освіти // <http://iitzo.gov.ua/>
3. Методичний портал // <http://metodportal.net/node/581>
4. Учитель географії // <http://vadilla.moy.su/>
5. Всеосвіта.. Спільнота активних освітян. // <https://vseosvita.ua/>
6. Освітній проєкт “На урок” // <https://naurok.ua/>
7. PROMETHEUS. Найкращі онлайн-курси України та світу // <https://prometheus.org.ua/>
8. Географіка. Географічний портал. // http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/metodika_vikladannja_geografiji
9. Географія для всіх // http://geo-bav.at.ua/load/urok_geografii
10. Я іду на урок географії // <http://geo-teacher.at.ua/>
11. Географія & Історія / Навчально-методичний сайт ПрАТ «Інститут передових технологій» // <http://osvitanet.com.ua/>
12. Geo-klass.at.ua // <http://geo-klass.at.ua/>
13. Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського // www.nbu.gov.ua
14. <http://www.earth.google.com>